

Lausunto Opetus- ja kulttuuriministeriölle ehdotuksesta taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

Sivistyslautakunta 16.09.2025 § 71
488/12.08/2025

Valmistelija

Kansalaisopiston rehtori Anita Heino p. 0447401310

Lakiluonnoksessa ehdotetaan uudistettavaksi kokonaisuudessaan taiteen perusopetusta koskeva laki. Lisäksi esitetään muutettavaksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ja eräitä muita lakeja.

Esityksen mukaan taiteen perusopetuksen laskennallisen valtionosuusrahoituksen suoritteena säilyisi edelleen opetustunti. Rahoitus perustuisi vuosittain tarkistettavaan yksikköhintaan. Valtionosuuslaskenta perustuisi toteutuneiden opetustuntimäärien lisäksi opetukseen osallistuvien oppilaiden määrään sekä oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrään.

Esityksessä taiteen perusopetusta ehdotetaan opetettavan jatkossa kahden oppimäärän sijaan yhden, 50 opintopisteen (= 1000 tuntia) laajuisen oppimäärän mukaan. Nykyisin yleinen oppimäärä on laajuudeltaan 500 tuntia ja laaja oppimäärä 1300 tuntia. Siilinjärven kansalaisopistossa annetaan yleisen oppimäärän taiteen perusopetusta.

Laissa säädettäisiin myös valtionavustuksella rahoitettavasta uudesta vastuutehtävästä sekä valtion opetushallintoviranomaisten tietojensaantioikeudesta. Niin ikään laissa säädettäisiin koulutuksen järjestäjistä, koulutuksen järjestämisestä sekä koulutuksen järjestäjien keskinäisestä ja muiden yhteisöjen kanssa toteutettavasta yhteistyöstä. Taiteen perusopetus säilyisi edelleen tavoitteellisesti etenevänä eri taiteenalojen koulutusmuotona, joka tukisi mahdollisuuksia hakeutua eri taiteenalojen jatko-opintoihin.

Laissa olisi säännökset muun muassa opetussuunnitelmasta, koulutuksen järjestämisluvasta, henkilöstöstä, oppilaaksi ottamisesta, oppilasmaksuista, oppilaan osaamisen arvioinnista, todistuksesta ja koulutuksen arvioinnista.

Ehdotus on valmisteltu siten, että sen sisältämät uudistukset ovat pääosin toteutettavissa valtiontalouden näkökulmasta kustannusneutraalisti. Valtionosuusrahoitteisten oppilaitosten määrän lisääminen ja opetustarjonnan laajentaminen edellyttäisi kuitenkin työryhmän esitykseen sisältyvää 10 miljoonan euron lisäystä valtion talousarvioon.

Esityksen tavoitteena on uudistaa taiteen perusopetusta koskeva lainsäädäntö ja valtionrahoitusjärjestelmä siten, että taiteen perusopetuksen eri taiteenalojen saavutettavuus parantuu ja toiminnan laatu vahvistuu.

Keskisuuren kansalaisopiston näkökulmasta lakiehdotus ei ole täysin toivottava. Kunnan talouteen eniten kielteisesti vaikuttava ja jopa epärealistinen ehdotus on opetustuntimäärän radikaali muutos. Nykyiseen oppimäärään verrattuna taiteen perusopetuksen opintokokonaisuuden opetustuntimäärä kaksinkertaistuisi. Se vaatisi oppilaille opintovuosia lisää ja vuositasollakin opetustuntimäärien lisäämistä kansalaisopistolle ilman varmuutta taloudellisesta kompensaatiosta. Nykytilanteessa kansalaisopiston koko opetusvolyyymista noin 20 % on taiteen

perusopetusta. Mikäli taiteen perusopetuksen opetustuntimäärää pitäisi nykyisestä nostaa kaksikertaiseksi, se tarkoittaisi vuositasolla kansalaisopisto-opetuksen painopisteen siirtymistä enemmän lasten opettamiseen. Minimissään taiteen perusopetuksen osuus kasvaisi 30-40 %:iin opiston koko opetustuntiintä. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista. Todennäköisesti tuntimäärän nosto tarkoittaisi Siilinjärvellä siirtymäajan jälkeen opetuksen ainakin osittaista alasajoa. Tämä ei edistä alueellista tasa-arvoa, mitä lakimuutoksella väitetään tavoiteltavan.

Lakimuutosehdotukset on tehty selvästi Etelä-Suomen suuret kaupungit painopisteenä, joissa jo nyt annetaan laajan oppimäärän taiteen perusopetusta, ja joissa on useita eri alojen toimijoita jakamassa opetuksen järjestämistä.

Muut lakeihin esitetyt muutosehdotukset eivät kunnan tai kansalaisopiston näkökulmasta ole kovin merkittäviä tai vaikutusten arvioidaan olevan positiivisia.

Kansalaisopiston rehtori esittää liitteenä olevan lausunnon hyväksymistä. Työryhmän raportti ja lakiluonnos on luettavissa kokonaisuudessaan liitteestä.

Päätöksen vaikutusten ennakkoarviointi: Lausunnoista ei ole tarpeen tehdä vaikutusten ennakkoarviointia.

Päätösehdotus	Sivistyslautakunta hyväksyy kansalaisopiston rehtorin laatiman lausunnon lakiluonnoksesta.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin muilta osin, mutta oppimäärän laajuudeksi esitetään 500 tuntia.